

Notitie Taal en Toekomst 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Landelijk beleid	2
Regionaal beleid	2
Conclusies beleid en realisatie tot nu toe	3
Beleidsambities voor 2019	4
Advies verdeling WEB-middelen 2019	6
Financiële paragraaf	7
De verschillende routes	8
Monitoring	10

Inleiding

Laaggeletterdheid is nog steeds een groot maatschappelijk probleem. In de huidige samenleving kunnen laaggeletterden moeilijk meekomen. Door digitalisering en snelle technologische ontwikkelingen ondervinden zij diverse problemen, zoals moeite met het onderhouden van contacten met instanties, met het regelen van de financiën en bij het vinden en behouden van werk. Andersom, vanuit de samenleving bekeken, zijn de maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid - variërend van economische tot sociale kosten - hoog. In de Arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord Veluwe wordt sinds 2015 gezamenlijk gewerkt aan de aanpak van laaggeletterdheid. Op 6 juli 2017 heeft er een werkatelier plaatsgevonden om de stand van zaken op te maken in de regio. Tijdens het werkatelier is duidelijk geworden dat er een aantal verbeteringen gerealiseerd moesten worden om laaggeletterdheid aan te pakken. Inmiddels wordt hierop volop ingezet. De Taalhuizen krijgen steeds meer bekendheid en meer laaggeletterden en vrijwilligers weten de weg er naartoe te vinden. Er is een duidelijke toename van het aantal deelnemers aan formele taalopleidingen en er is in maart 2018 een nieuwe subsidieregeling gepubliceerd, waarmee geld voor lokale, innovatieve trajecten basisvaardigheden kon worden aangevraagd. Er is voor vierentwintig projecten subsidie verleend, voor trajecten die geïntegreerd zijn in verschillende levensdomeinen waar laaggeletterdheid belemmerend kan zijn. De context waarin de samenwerking in 2019 moet plaatsvinden in de arbeidsmarktregio wordt mede bepaald door de landelijke afspraken rond de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. In deze notitie worden de uitgangspunten voor 2019 nader toegelicht.

Landelijk beleid

Het was de bedoeling van het Rijk om per 2018 de middelen voor volwasseneneducatie over te hevelen naar het gemeentefonds van de afzonderlijke gemeenten. Dit zou in 2017 besloten worden, zodat gemeenten voldoende tijd hadden om het aanbod van educatie in 2018 goed te kunnen regelen. Het Rijk heeft besloten om meer tijd te nemen voor de evaluatie en besluitvorming. In de brief van 26 maart 2018 heeft het Rijk de ambitie uitgesproken om de komende jaren samen met onder andere gemeenten op te blijven trekken in de aanpak van laaggeletterdheid. Er is besloten om het programma Tel mee met Taal, waaronder ook de WEB valt, in 2019 voort te zetten en dit jaar als transitiejaar te benutten om met gemeenten te bespreken hoe de aanpak van laaggeletterdheid de komende jaren een verdere impuls kan krijgen. Het is de bedoeling om begin 2019 duidelijkheid te geven over de inzet van de middelen en het toekomstige beleid, gericht op de aanpak van laaggeletterdheid en 'een leven lang ontwikkelen'.

Regionaal beleid

In de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord Veluwe is een regionaal educatieplan gemaakt en vastgesteld, waarbij Apeldoorn de rol van contactgemeente vervult. In dit regionaal educatieplan zijn afspraken opgenomen met betrekking tot alle aspecten van het educatieaanbod en de uitvoering door de verschillende regiogemeenten. In afwachting van landelijke besluitvorming was voor 2018 de pragmatische oplossing om het afgesproken beleid nog een jaar voort te zetten. Nu blijkt dat eventuele wijzigingen op zijn vroegst in 2020 in zullen gaan, zal ook in 2019 dit beleid grotendeels worden gecontinueerd. Hierbij zal naast het aanbieden van formeel onderwijs en het door ontwikkelen van de Taalhuizen ruimte voor lokale projecten blijven. Sinds de wijziging van de WEB in 2015 is er in de regio een gevarieerder educatieaanbod ontstaan. Naast het formele educatieaanbod van voorheen is er een laagdrempeliger en minder schools educatieaanbod. Er is daarnaast behoefte om meer aan te sluiten bij de ontwikkelingen om leren en werken te integreren. In het Mbo is veel draagvlak om het onderwijs te flexibiliseren, waarbij speciale aandacht is voor volwassenen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hierbij kan het onvoldoende beheersen van de basisvaardigheden een belemmering zijn. Daar waar mogelijk willen we deze belemmeringen wegnemen voor specifieke groepen en opleidingen richting kansrijke beroepen. Een sterke en breed gedragen positieve leercultuur is noodzakelijk om 'een leven lang ontwikkelen' te stimuleren.*

* Zie de brief van minister Koolmees (SZW) en minister Van Engelshoven (OCW) d.d. 12-03-2018 aan de Tweede Kamer over het onderwerp 'een leven lang ontwikkelen'.

In de afgelopen jaren is de samenwerking en afstemming in de regio beter gaan functioneren. Het is een verplichte samenwerking vanuit de WEB. Het is nog niet duidelijk wat het Rijksbeleid gaat worden, verplichte samenwerking in de arbeidsmarktregio of lokale verantwoordelijkheid. In beide gevallen blijft de regio belang hechten aan samenwerking en afstemming.

Conclusies beleid en realisatie tot nu toe

Op grond van de resultaten van de uitvoering van het huidige beleid kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Laaggeletterden vormen geen uniforme categorie. De taalbehoefte is daarom divers. Het is noodzakelijk om binnen het gemeentelijk en regionaal taalaanbod te blijven differentiëren naar soort taaltrajecten (non-formeel, formeel en combinaties) en op de maatschappelijke doelen van de taalcurssussen.
- Het blijft een uitdaging om de autochtone laaggeletterden te bereiken en in contact te brengen met het taalaanbod in de verschillende gemeenten. Het bereik van laaggeletterden hangt sterk af van de samenwerking die er is met maatschappelijke partners, sociale diensten en sociale teams van de gemeenten. Bij verschillende projecten waarvoor in 2018 een innovatiesubsidie is aangevraagd, wordt ingezet op het bereiken van de autochtone laaggeletterden. De verwachting is dat door taal en digitale vaardigheden aan te bieden in een contextgericht traject, waarbij concrete problemen worden aangepakt, het aantal deelnemers zal toenemen.
- WEB-middelen mogen niet specifiek besteed worden aan het werven van deelnemers. Dit levert een spanningsveld op, want het is wel nodig om hier meer in te investeren. Te denken valt aan het verkennen en beter benutten van ICT-mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld de inzet van Social Media (marketing met pushberichten) en data gedreven werken, waardoor een doelgerichte werving mogelijk is.
- Alhoewel er geen precieze cijfers zijn van de regiogemeenten, bieden de landelijke gegevens aanknopingspunten om een aantal groepen op grond van achtergrondkenmerken te benoemen; (langdurig) werklozen, vrouwen, doelgroep 55+, allochtonen van de eerste generatie en jongeren. Deze opsomming staat niet gelijk aan het uitsluiten van andere groepen. Het geeft alleen duiding aan de problematiek. Daarnaast is er nog de groep opvoeders. Zij zitten in alle doelgroepen die wij willen bereiken.
- De gevolgen van laaggeletterdheid werken op veel levensdomeinen door. Denk aan gezondheid, arbeid, financiën, familie, welzijn, veiligheid en sport. Zo blijkt dat mensen met een lagere mate van geletterdheid eerder kans hebben op een depressie dan mensen met een hogere mate van geletterdheid (Gazmararian et al., 2000; Zaslow, 2001). Daarnaast blijkt dat de gezondheidswinst met € 1501,- per deelnemer stijgt door het volgen van een taal cursus (Onderzoek Vrije Universiteit Brussel, Maurice de Greef). Dit toont aan dat de aanpak van laaggeletterdheid, met daarbij veel aandacht voor integrale samenwerking, van groot belang is.

Resultaten 2017/2018

Aanbieder	Aantal deelnemers regio geheel 2017	Aantal deelnemers regio januari t/m juli 2018
TopTaal	436	485
Aventus	84	23
Landstede	106	64
Deltion	7	n.v.t.
Taalhuizen	875 cursisten 375 vrijwilligers	Nog geen gegevens bekend

Beleidsambities voor 2019

Onderstaande beleidsambities zijn geformuleerd naar aanleiding van het werkatelier in 2017 en de vervolg overleggen in de regio.

Algemeen

Een goede beheersing van de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden is een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. De inschatting is dat 1 op de 9 inwoners van de gemeenten in de Arbeidsmarktregio onvoldoende taalvaardig is. Het is de bedoeling om alle inwoners in staat te stellen zelfredzaam te zijn, te participeren en indien mogelijk deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Een goed aanbod van basisvaardigheden staat aan de basis van deze ambitie. Daarbij is het bereiken van de doelgroep een randvoorwaarde.

Zelfredzaamheid

In de huidige samenleving wordt meer dan ooit een beroep gedaan op mensen om zich voortdurend te ontwikkelen. Een leven lang ontwikkelen is speerpunt van beleid¹. Continue ontwikkelen is een noodzaak op allerlei terreinen in het maatschappelijk leven. Een leven lang ontwikkelen betekent dat inwoners zich blijven ontwikkelen om werk te vinden of te behouden, zich te laten bijscholen, betrokken ouders te kunnen worden, mee te kunnen doen in de buurt, zelfstandig gebruik te kunnen maken van de gezondheidszorg en schuldenvrij te kunnen worden of blijven. Om zelfstandig te kunnen functioneren in de maatschappij moet je goed kunnen lezen, schrijven en rekenen, maar ook digitaal de weg weten. Deze basisvaardigheden zijn voor een groot deel van de bevolking niet vanzelfsprekend.

Sociale inclusie van Machteld Huber²:

“Gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, mentale en fysieke uitdagingen van het leven”

Bovenstaande visie sluit naadloos aan bij de doelstellingen binnen het gehele sociale domein. Educatie van basisvaardigheden is een onmisbare schakel om mensen de kans te bieden naar vermogen regie te voeren over hun leven en te kunnen werken aan zelfredzaamheid. De doelgroep laaggeletterden bereiken is hierbij een grote uitdaging.

Het doel is een inclusieve samenleving waar:

- meer mensen de basisvaardigheden beheersen;
- minder mensen belemmeringen ervaren om deel te nemen aan de samenleving;
- meer ouders betrokken zijn bij de schoolloopbaan van hun kind;
- meer mensen aan het werk zijn;
- meer mensen financieel zelfredzaam zijn;
- meer mensen in staat zijn gezond te leven.

Taal en (re-)integratie

Laaggeletterden zijn vaker werkloos en doen vaker een beroep op de sociale zekerheid (bron: onderzoek PricewaterhouseCoopers naar de maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid, maart 2018). Om ervoor te zorgen dat taal geen belemmering vormt om aan het werk te komen of om te participeren in de maatschappij, is het van belang dat zij hun basisvaardigheden verbeteren. Vanuit de overtuiging en ervaring dat contextrijk leren het beste werkt, is het streven dat de cursussen inhoudelijk gecombineerd worden met participatie- of (re-)integratietrajecten die er zijn voor uitkeringsgerechtigden. Bijvoorbeeld in de vorm van taalstages of taalcursussen op de werkvloer. Taal moet een onderdeel zijn van deze trajecten. Voor

¹ Kamerbrief Ministerie van SZW, 12 maart 2018, Leven Lang Ontwikkelen

² <http://www.ipositivehealth.com>

deelnemers met een laag taalniveau kan taal ook voorafgaan aan een traject. Taalscholing als onderdeel van (re-)integratie staat al jaren hoog op de agenda. De invoering van de Taaleis in de Participatiewet betekent een generieke maatregel voor alle uitkeringsgerechtigden die niet het basisniveau A2/1F beheersen.

Aansluiting bij beroepsonderwijs

Het volgen en succesvol afronden van een erkende opleiding verhoogt de kansen op de arbeidsmarkt. Vaak is een slechte taalbeheersing een belemmering om aan een opleiding te beginnen of deze succesvol af te ronden. Op de huidige arbeidsmarkt is er in een aantal branches een tekort aan gekwalificeerd personeel. Door voor deze branches geïntegreerde trajecten taal- en beroepsonderwijs te ontwikkelen (duale trajecten), kan een gedeelte van de vraag op de arbeidsmarkt worden ingevuld met mensen die nu, door onvoldoende taalvaardigheid, niet kunnen worden bemiddeld naar deze banen. Het streven is om in afstemming tussen gemeenten, werkgevers, taalaanbieders en de aanbieders van beroepsonderwijs de doorstroming te verbeteren en meer duale trajecten te ontwikkelen.

Meer mensen zijn financieel zelfredzaam

In de gemeenten zien we dat veel gezinnen kampen met problematische schulden. Ze hebben dagelijks te maken met aanmaningen en incasso's. Dit zorgt voor psychische en sociale problemen. Binnen deze groep nemen de inwoners die de basisvaardigheden onvoldoende beheersen een aparte plaats in. Zij komen makkelijk in de schulden door te weinig kennis van de regels, weten de weg naar een ondersteunend netwerk minder snel te vinden en kunnen hun zaken niet adequaat regelen. Voor deze groep willen we nog meer samenwerking tussen lokale partners stimuleren, waarbij arrangementen (door)ontwikkeld worden. Dit leidt tot passende trajecten, waarbij het vergroten van de financiële zelfredzaamheid voorop staat.

Taal en Onderwijs

Opgroeien in een taalrijke omgeving draagt bij aan verbetering van kansen van kinderen. Veel kinderen van migranten spreken meerdere talen, maar onvoldoende Nederlands. Taalachterstand bij kinderen is vaak gerelateerd aan onvoldoende Nederlandse taalvaardigheid van de ouders. Wanneer ouders kansen krijgen om zich verder te ontwikkelen, vergroten ook de kansen voor kinderen. Het verbeteren van de Nederlandse taal stelt ouders in staat de (taal)ontwikkeling van hun kinderen te ondersteunen. Dit vergroot de betrokkenheid van ouders bij de schoolloopbaan van hun kinderen en ook hun participatie. Een goede aansluiting vinden bij het bestaande aanbod voor ouders en kinderen (bijvoorbeeld de Voorlees Express), is hierbij belangrijk.

Meer mensen zijn in staat gezond te leven

Uit onderzoek blijkt dat investeren in de verbetering van taalvaardigheden van volwassenen niet alleen rendeert op het gebied van arbeidsproductiviteit, maar ook als het gaat om sociale participatie en gezondheid. Gezondheidsvaardigheden hangen nauw samen met lees-, schrijf- en rekenvaardigheden. Mensen met een beperkte woordenschat, die moeite hebben met lezen en rekenen, hebben onvoldoende toegang tot informatie over ziekte en gezondheidszorg. Zij ontwikkelen vaak ongezonde levensstijlen en zijn zich onvoldoende bewust van de daarbij behorende risico's. Deze groep mensen heeft een verhoogd risico op gezondheidsproblemen. Met het taalbeleid leveren de gemeenten een bijdrage aan het terugdringen van het aantal inwoners met onvoldoende gezondheidsvaardigheden. Dit leidt tot een gezondere levensstijl en bevordert zelfstandig en tijdig gebruik van de gezondheidszorg.

Advies verdeling WEB-middelen 2019

Voor de verdeling van de WEB- middelen zijn basisafspraken gemaakt conform de Regionale Educatie nota 2015-2017 en de beleidsnotitie Taal en Toekomst 2018. In afwachting van landelijke besluitvorming is de pragmatische oplossing om het afgesproken beleid in ieder geval grotendeels voort te zetten voor 2019. Dit betekent onder andere dat er ruimte blijft om te kunnen handelen naar lokale behoeften en om innovaties vorm te geven of door te ontwikkelen. Daarnaast is het de bedoeling aan te sluiten bij de ontwikkelingen binnen het Mbo, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en bij het landelijke 'Programma Leren en Werken'.

Doel: de behoefte van de inwoner moet centraal staan

Laaggeletterden vormen geen uniforme categorie. De taalbehoefte is daarom divers. Het is noodzakelijk om binnen het gemeentelijk- en regionaal taalaanbod te differentiëren naar soort taaltrajecten (non-formeel, formeel en combinaties) en maatschappelijke doelen van de taalcursussen. Om dit te kunnen bereiken moeten formele en non-formele taalaanbieders elkaar vinden en versterken. Per gemeente kan de taalbehoefte ook verschillend zijn. We pleiten daarom voor lokaal maatwerk, zodat elke gemeente de toegekende WEB-middelen gedeeltelijk zelf kan inzetten, rekening houdend met vooraf gestelde randvoorwaarden, zoals de samenwerking tussen non-formeel en formeel leren.

Rol ROC's

De ROC's zijn belangrijke samenwerkingspartners in de arbeidsmarktregio. Ze hebben veel expertise opgebouwd op het gebied van NT1- en NT2-onderwijs (Nederlands als eerste taal en Nederlands als tweede taal). Deze kennis en kunde willen we niet verloren laten gaan. We zien 2019 daarom als overgangsjaar waarbij de ROC's, net als in 2018, de NT1-cursussen blijven aanbieden. Daarnaast zien we een belangrijke ontwikkeling binnen het Mbo, waarbij het onderwijs geflexibiliseerd wordt en beter aansluit bij volwassenen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een deel van hen beheerst de basisvaardigheden onvoldoende. Daar waar relevant willen we een deel van de WEB-middelen hierop inzetten. Het betreft hier een nieuw te ontwikkelen werkwijze, waarbij daar waar nodig ondersteunend taalonderwijs een onderdeel kan zijn van een Mbo-opleiding.

Rol aanbieder formeel onderwijs

Voor de formele educatie zijn in 2018 NT2-cursussen ingekocht bij TopTaal, conform de aanbestedingsafspraken van 2015. Het doel is om ook in 2019 een deel van deze NT2-cursussen lokaal uit te laten voeren door TopTaal. Het gaat daarbij om cursussen alfa, A1 en A2 en het afronden van cursussen B1 die in 2018 gestart zijn.

Rol Taalhuizen

Een Taalhuis, ook wel Taalpunt genoemd, is een herkenbare, fysieke plek (bibliotheken) die in de gemeente fungeert als plaats waar informatie rondom basisvaardigheden is verzameld. Hier kan iedereen terecht die aan de slag wil met de basisvaardigheden lezen, schrijven, spreken, rekenen en digitale vaardigheden. Taalbeheersing kan alleen bestaan als er taalonderhoud is. Opedane kennis die niet wordt gebruikt raakt immers op de achtergrond en wordt vergeten. Het onderhouden van taalkennis zorgt ervoor dat de taalvaardigheid blijft en zelfs toeneemt. Dit kan op veel manieren. Een deel van de groep taalleerders zorgt zelf voor onderhoud en verbetering door in het Nederlands te communiceren, bijvoorbeeld op het werk of tijdens vrijwilligersactiviteiten. Maar een groot deel onderhoudt de taal onvoldoende. Naast het professionele aanbod van taalcursussen is het daarom belangrijk dat er een breed en laagdrempelig pallet aan taalactiviteiten wordt geboden, zoals oefenen met taalvrijwilligers, participatie-activiteiten en digitale leerprogramma's. Bibliotheken hebben een aanbod voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden en Taalhuizen sluiten hier vaak in hun uitvoering al bij aan. Hierbij moet blijvend geanticipeerd worden op de verdergaande digitalisering van de samenleving. Het Taalhuis is een samenwerkingsverband tussen lokale partners en wordt ondersteund door de Stichting Lezen & Schrijven. Het heeft de uitdagende opdracht dit aanbod te realiseren. In de Arbeidsmarktregio is inmiddels in iedere gemeente een Taalhuis actief met behulp van veel vrijwilligers en lokale partners. Ook in 2019 blijven de Taalhuizen een belangrijke partner.

Deel van de middelen inzetbaar voor (nieuwe) arrangementen in de regio

De behoefte aan taalverbetering is zeer uiteenlopend. Het is belangrijk dat taaltrajecten gericht zijn op een duurzaam effect. De taalbehoeften verschillen per gemeente en vragen dus ook om een lokale aanpak. De taalvraag is niet alleen qua inhoud divers, maar ook qua niveau. Langdurige uniforme cursussen zijn niet meer van deze tijd. Taalactiviteiten moeten een sluitende leerlijn kunnen vormen van laagdrempelig non-formeel aanbod tot formele diplomagerichte cursussen. Om dit te kunnen bereiken, moeten de verschillende partners samenwerken en passende arrangementen ontwikkelen. Samenwerking met diverse partners biedt de hoogste efficiëntie, omdat ieders deskundigheid op de meest optimale manier benut kan worden. In 2018 experimenteren we met het ontwikkelen van deze nieuwe arrangementen, zodat in 2019 formele en non-formele partijen goed met elkaar samenwerken. In 2019 willen we deze werkwijze voortzetten.

Wat verstaan we eronder?

De samenwerking van formele en non-formele aanbieders is belangrijk. Ze moeten goed van elkaar weten wat ze doen en wat het aanbod is. Het is de bedoeling dat formele en non-formele aanbieders samen onderzoeken waar de grootste behoefte ligt. Ze zijn samen verantwoordelijk voor de besteding van het flexibele deel van de WEB-middelen. Dit betekent dat er met deze middelen geen vaste trajecten vooraf worden ingekocht. Partijen stellen arrangementen/ trajecten samen, waarbij de gemeente vertrouwen geeft en deze partijen verantwoordelijk maakt voor de aanpak.

Mix van leervormen

De manier waarop iemand het beste leert, is afhankelijk van de deelnemer en de aan te leren vaardigheid. Daarom moet er bij iedere deelnemer een zorgvuldige keuze worden gemaakt voor de vorm waarin iemand gaat leren. Hierbij is een goede samenhang tussen formeel en non-formeel onderwijs belangrijk. We zien in de regio dat deze verbinding steeds beter tot stand komt.

Wanneer we de vraag van de inwoner meer centraal stellen, zien we veel meer mogelijkheden om deze twee vormen van leren elkaar te laten versterken:

- Starten met formeel traject en ondersteuning vanuit een non-formeel traject;
- Starten met een non-formeel traject als opstap naar en/of ter ondersteuning van een formeel traject; Gedurende het formele traject wordt er ook een non-formeel traject gevolgd. Na afloop van het formele traject ook nog oefenen bij het non-formele onderwijs;
- Alleen volgen van een non-formeel traject;
- Alleen volgen van een formeel traject .

Daarnaast zien we mogelijkheden in een mix van leervormen die niet alleen te maken hebben met taal. Een samenwerking tussen een vrijwilliger die schuldhelpmaatje is en een taalmaatje zou een mooie combinatie zijn. Of denk aan een formele taal cursus die aansluit op een werkstage.

Financiële paragraaf

Om onze beleidsambities te realiseren hebben we de beschikking over de WEB-middelen. Dit is echter niet in alle gevallen voldoende. Er moet daarom ook gekeken worden naar andere en/of aanvullende financieringsmogelijkheden, zoals subsidies die bibliotheken ontvangen ter bevordering van de taalvaardigheden of digitale vaardigheden. Voorbeelden hiervan zijn de programma's Klik & Tik en Digisterker. Daarnaast valt te denken aan middelen vanuit de O&O fondsen, het actieprogramma 'Tel mee met Taal' en nieuwe, aanvullende middelen op basis van de nieuwe collegeakkoorden en –programma's. Voor 2019 heeft het ministerie van SZW een bedrag van € 1.679.754,00 beschikbaar gesteld voor de regio. Daarnaast is er nog een bedrag dat meegenomen kan worden uit 2018.

Advies inzet middelen

Omdat 2019 opnieuw een overgangsjaar is, willen we bij de inzet van de middelen zoveel mogelijk de afspraken van 2018 voortzetten. Als duidelijk is hoe de WEB-middelen vanaf 2020 verdeeld worden, kunnen we onze werkwijze eventueel aanpassen en plannen maken voor de langere termijn. Als uitgangspunt hebben we de routes beschreven die laaggeletterden kunnen leiden naar zelfredzaamheid en participatie, opleiding en/of werk.

De verschillende routes

Bij alle formele taalroutes is het doel dat de cursisten het Nederlands op een bepaald niveau leren beheersen. De reden waarom dit niveau behaald moet worden, kan divers zijn. Het hogere doel kan bijvoorbeeld zijn dat iemand zijn kansen op arbeidsinschakeling vergroot worden, of dat hij/zij voldoende Nederlands beheerst om in te kunnen stromen in een Mbo-opleiding. De taalvraag hangt af van het hogere doel van de inwoner. Wat wil, maar ook wat kan hij/zij bereiken? Sommige taalvragen kunnen het beste opgelost worden in het non-formeel leren. Bij andere taalvragen is (een combinatie met) formeel leren het meest passend. Daarnaast zijn er ook nog de trajecten ter verbetering van de rekenvaardigheid en de digitale vaardigheden. Er zal altijd een zorgvuldige afweging gemaakt moeten worden welk traject het meest passend is voor een deelnemer. Hierbij moet gekeken worden naar het doel van een opleiding en moet ook een goede kostenafweging gemaakt worden. De kosten van een formeel traject zijn immers hoger dan die van een non-formeel traject.

We kunnen een aantal routes uitsplitsen:

De routes

1. **Beheersing van het Nederlands als eerste taal 1F of 2F** via formele taaltrajecten gericht op vergroten van de zelfredzaamheid, het volgen van een opleiding en/of arbeidsinschakeling. Dit is bedoeld voor mensen die hun algemene taalniveau willen verhogen, zodat ze zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden, ze een opleiding kunnen gaan volgen, werk kunnen vinden of zich verder kunnen ontwikkelen in hun werk.

→ Aansluiten bij lokale infrastructuur is belangrijk. Samenwerking met lokale partijen en met de taalmaatjes vanuit het Taalpunt /Taalhuis.

Uitgevoerd door: ROC Aventus en ROC Landstede

Financieringsvorm: Inkoop

2. **Beheersing van het Nederlands als tweede taal niveau Alfa/A1/A2** via formele taaltrajecten gericht op vergroten van de zelfredzaamheid, participatie en/of arbeidsinschakeling

→ Aansluiten bij lokale infrastructuur is belangrijk. Een lokaal aanbod, in samenwerking met lokale partijen en met de taalmaatjes vanuit het Taalhuis/Taalpunt.

Uitgevoerd door: TopTaal

Financieringsvorm: Inkoop

3. **Beheersing van het Nederlands als tweede taal ter voorbereiding op MBO-onderwijs BOL/BBL, gericht op kansrijke beroepen** (Staatsexamen NT2 programma I/niveau B1) **of ter voorbereiding op/ondersteuning bij werk.**

→ Goede kwaliteit van het onderwijs dat aansluit op de vervolgstappen in het MBO of op werk.

Uitgevoerd door: ROC Aventus en ROC Landstede

Financieringsvorm: Inkoop

4. Beheersing van het Nederlands als tweede taal ter voorbereiding op MBO niveau 3-4 en HBO-onderwijs (Staatsexamen NT2 programma II/niveau B2) of ter voorbereiding op/ondersteuning bij werk

→ Goede kwaliteit van het onderwijs dat aansluit op de vervolgstappen in het MBO/HBO of op werk.

Uitgevoerd door: ROC Aventus en ROC Landstede

Financieringsvorm: Inkoop

5. Beheersing van het Nederlands (als eerste en tweede taal), in combinatie met BBL-opleidingen, gericht op kansrijke beroepen. Duale trajecten, vanaf niveau <A2/1F kunnen deelnemers starten.

→ Aansluiten bij de MBO-setting om de combinatie met het MBO-onderwijs zo soepel mogelijk te laten verlopen. Ondersteuning bij bestaande trajecten.

Uitgevoerd door: ROC Aventus en ROC Landstede

Financieringsvorm: Inkoop

6. Thema's

In 2018 is een subsidieregeling gepubliceerd voor innovatieve projecten, waarbij de samenwerking tussen formeel en non-formeel onderwijs in gang is gezet en ruimte is geboden voor lokale initiatieven in een functionele context. Er worden regionaal 24 lokale, praktijkgerichte projecten uitgevoerd, voor zowel NT1-ers als NT2-ers. Voor 2019 publiceren we een soortgelijke regeling, waarbij subsidie kan worden aangevraagd voor nieuwe projecten of voor projecten die in 2018 succesvol blijken te zijn. Het gaat hierbij om beheersing van de basisvaardigheden, voor zowel NT1-ers als NT2-ers, via non-formele trajecten in een contextrijke omgeving. Deze trajecten zijn gericht op het ontwikkelen van basisvaardigheden die nodig zijn om binnen een bepaald levensdomein zelfredzaam te kunnen zijn. Onderdeel van deze regeling kan de beheersing van het Nederlands (als tweede taal) op de werkvloer zijn. Korte leertrajecten op de werkvloer, gericht op een bepaald thema. Werkgevers zijn echter medeverantwoordelijk en moeten aangespoord worden deze verantwoordelijkheid te nemen en ook te kijken naar andere financieringsmogelijkheden. Zij kunnen zich aansluiten bij het 'Taalakkoord', een initiatief vanuit de overheid om partners te laten samenwerken bij de aanpak van laaggeletterdheid.

→ Aansluiten bij lokale infrastructuur is belangrijk. Samenwerking tussen formeel en non-formeel onderwijs, met lokale partijen en met de taalmaatjes vanuit het Taalhuis/Taalpunt.

Uitgevoerd door: een combinatie van formeel onderwijs en non-formele lokale partijen

Financieringsvorm: Subsidie

Taalhuizen

In alle gemeenten in de arbeidsmarktregio is inmiddels een Taalhuis (Taalpunt) gevestigd. Kandidaten kunnen hier terecht voor advies, ondersteuning, intakes en doorverwijzing naar zowel formeel als non-formeel onderwijs. De waarde van de Taalhuizen is inmiddels bewezen en voortzetting ervan is belangrijk.

Uitgevoerd door: Bibliotheken

Financieringsvorm: Subsidie

De doelgroep

De doelgroep waartoe je behoort, bepaalt van welke financiële middelen gebruik gemaakt kan worden. Er zijn drie hoofdgroepen van volwassen inwoners:

- NT1-er Beschikbare gelden: WEB
- NT2-er met inburgeringsplicht Beschikbare gelden: DUO/inburgeringsgelden
- NT2-er zonder inburgeringsplicht Beschikbare gelden: WEB

De WEB-middelen zijn niet toereikend om alle laaggeletterde inwoners van onze regio een passend traject te kunnen bieden. Het is daarom van belang om ook uit andere financiële bronnen te putten, zoals de subsidieregeling 'Tel mee met Taal', O&O-fondsen, gemeentelijke middelen en dergelijke.

Monitoring

Het monitoren van activiteiten is een belangrijk aandachtspunt. Onze ambitie is om te zoeken naar een manier om het effect van onze aanpak in beeld te brengen, zodat we onze werkwijze indien nodig hierop aan kunnen passen. Dit kan cijfermatig, maar ook op basis van de tevredenheid van deelnemers, de mate van samenwerking, het maatschappelijk effect van de trajecten en in hoeverre ze bijdragen aan sociale inclusie. In de subsidieregeling wordt bij de aanvraag als eis gesteld dat beschreven wordt hoe de effecten gemeten en zichtbaar gemaakt worden.